

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. X. Dubium incidens: Vtrùm opus bonum naturale conducat ad vitam
æternam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

majorum suorum traditione credunt vetus Testamentum esse verum Dei verbum, veraque omnia quae in eo continentur. Hæretici etiam hæc eadem credunt quæ Judæi, multasque alias veritates Fidei ex quocumque demum motivo id præstent, licet aliquas credere nolint: hæretici ergo isthæc sine auxilio gratiæ credunt, nam eodem modo ad hæc atque ad suos errores credendos inducuntur; ergo æquè naturaliter, quod etiam contingit Catholicis, si quando alicui ex Fidei articulis assensum præbent ob auctoritatem parentum. Nec mirum est quod hæc mysteria, licet valde sublimia possit quis naturaliter ob testimonium humanum credere, cum gentiles res apprimè difficiles, & portenta maxima, inducti majorum auctoritate crediderint.

Judæi & hæretici veritates multas Fidei articulos naturalibus credunt.

III. Dices primò: si viribus naturæ possit quis mysterium aliquod Fidei credere; ergo initium salutis potest esse ab homine, cum is per se facere aliquid valeat, conducens ad vitam æternam. Respondetur nihil esse in hoc incommodi, ut quis viribus naturæ aliquid præstet, quod indirectè & per accidens, seu removendo prohibens, ad salutem conducatur, aut per modum alicujus ad gratiam & actus bonos physicè requisiti; sic enim negare nemo potest, quin natura rationalis & rationis usus ad hæc requiratur: bonum etiam ingenium ad res Fidei & alia ad salutem conducantia facilius percipienda plurimum confert: Sic S. Augustinus de bono perseverantiæ: *Habent*, inquit, *aliqui in ipso ingenio divinum naturaliter munus intelligentiæ, quo moveantur ad Fidem, si congrua suis mentibus, vel audiant verba, vel signa conspiciant.*

IV. Sicut ergo hoc principium physicum, ipsumque etiam temperamentum naturale juvant ad meliùs utendum gratiâ, minusque ei resistendum, idem sine præjudicio gratiæ bonis operibus tribui potest, & his actibus Fidei naturalibus per auctoritatem humanam habitis; juvant siquidem, ut dixi, ad gratiam solummodo per accidens, & per modum removentis prohibens, quo sensu S. Augustinus lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. ait: *ingenium, honestas disciplinas, & minora peccata conducere ad operationem gratiæ.* Quod autem contra Semipelagianos negant Patres est, aliquid naturale per se, ac directè ad gratiam conferre, vel per modum alicujus physici, cui naturali sequelâ debeatur gratiâ, vel sit tanquam impetratorium aliquod morale, quodque per modum alicujus meriti moveat Deum ad gratiam conferendam: quæ de re loquens S. Augustinus lib. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum sic habet: *Quod dicunt gratiam adjuvare uniuscujusque bonum propositum, sine scrupulo acciperetur tanquam catholicè dictum, si non in bono proposito meritum ponerent; & ad hoc idem facit locus ille Epist. 105. supra citatus.*

V. Juvat itaque Fides hæc naturalis & acquisita ad salutem indirectè, quatenus nimirum conducit ad Fidem infusam; facilius namque articulos hocce credit ob auctoritatem divinam, qui eosdem jam ante credidit ob humanam, minusque diffiduler convertitur hæreticus, qui in omnibus articulis, uno vel altero excepto, nobiscum convenit, quocumque demum modo illos credat, vel qui non habet contrarios errores, quam qui errat in multis: sicut multi gradus caloris in subiectum vacuum facilius inducuntur, quam in subiectum jam à contrariis gradibus frigoris possessum. Utrum autem quando fuit pertinacia in contrariis erroribus, non requiratur etiam ad Fidem naturalem & acquisitam peculiare aliquod auxilium

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

internum majus quam per prædicationem & occasionibus externis, haberi naturaliter possit, dicitur infra.

Dices secundò: bona opera naturalia possunt de congruo mereri Fidem ipsam supernaturalem; ergo & Fides naturalis mereri similiter poterit supernaturalem; & consequenter conducere ad salutem: patet consequentia: si enim aliis actibus naturalibus bonis hoc tribui possit, quidni tribuatur etiam Fidei? Antecedens itaque probatur primò: nam alioqui sequeretur non esse in potestate hominis infidelis consequi salutem animæ; nec enim alio modo id præstare valet quam disponendo se ad Fidem, neque aliâ ratione disponere se potest, quam bona opera moralia exercendo: si ergo hæc opera ad Fidem non conducant, nec ad salutem, non est in potestate infidelis salvari.

Secundò probatur idem antecedens quibusdam exemplis, per quæ ostendi videtur intuitu operum quorundam bonorum, nonnullos de factò Fidem & salutem obtinuisse. Sic in Martyrologio Romano 20. Julii, de S. Basilide refertur, quod cum sanctam virginem Potamienam, quam cum aliis satellitibus ad martyrium ducebat, defendisset à quorundam sceleratorum hominum petulantia, sancta Potamiena post triduum ei apprensus, eundem ad Fidem convertit, sicque in præmium illius operis boni moralis, in infidelitate facti, & salutem & martyrii palmam obtinuit.

Simile quiddam refert Baronius de virgine quadam nondum Christianâ, quæ cum in hominem incidisset, qui ob æs alienum contractum, cui non erat solvendo, laqueo vitam finire statuerat, ut creditorum importunitatem, quam vivus non poterat, morte saltem effugeret, omnes facultates suas eidem elargita est per quæ creditoribus satisfaceret: ob quod opus misericordiæ, multis annis jam elapsis, & post vitam etiam luxuriosè actam, dolorem peccatorum, baptismum, & salutem obtinuit. Imò & in divinis Literis habemus Danièlem Regi Nabucodonosor suavisse, ut elemosynis peccata redimeret; ergo opera etiam naturalia & in infidelitate facta ad peccatorum remissionem & salutem conferunt. Hoc argumentum petit Sectionem sequentem; ei verò satisfiet Sect. 12. fine.

VI.

Dices, posse bona opera naturalia mereri Fidem supernaturalem de congruo.

VII.

S. Basilides per opus bonum morale fidem & salutem videtur acquisivisse.

VIII.

Alia exempla quibus ostendi videtur, opera merè naturalia directè conducere ad salutem.

SECTIO DECIMA.

Dubium incidens: utrum opus bonum naturale conducatur ad vitam æternam.

HÆC quæstio propriè ad materiam de merito pertinet, ubi latè disputant Theologi utrum supernaturalitas actus sit conditio ad meritum essentialiter requisita. Quia tamen non parvam habet cum præsentis difficultate connexionem, hic eam expediemus: infra tamen Disp. 126. sect. 8. iterum de eâ redibit sermo.

Prima itaque sententia est, opera merè in entitate naturalia, non negativè tantum, seu removendo prohibens, ut jam dictum est, sed positivè etiam & per se, in genere causæ propriè dispositivæ conferre ad vitam æternam: ita S. Thomas in 2. d. 28. art. 4. & d. 5. q. 2. art. 1. ad quam sententiam multum propendere videtur Cajetanus tom. 1. opusculorum, tract. 4. q. 1. Durandus, & alii,

I.

Hæc quæstio spectat ad materiam de merito.

II.

Prima sententia affirmat opera merè naturalia per se conferre ad salutem.

Vasquez 1. 2. d. 190. cap. 9. multos etiam ex sanctis Patribus: de quibus infra.

III.

Duplici via à nonnullis defenditur posse opus omnino naturale conducere ad vitam æternam.

Duobus modis intelligi potest hæc sententia: primò, ut sermo sit de actibus ita usquequaque naturalibus, ut nulla in illis eliciendis intercedat gratia per Christum, sive ordinis naturalis, sive supernaturalis, sed solis arbitrii viribus fiant, quo sensu hæc opinionem docet Durandus & Cajetanus, imò & S. Thomas locis jam citatis. Primà 2.de tamen q. 109. art. 6. mutavit sententiam, & meritò, alioqui sequeretur initium salutis esse purè à nobis, qui fuit error Massiliensium. Secundo itaque modo sententiam hæc defendit Pater Vasquez, nempe ita, ut licet actus hosce dicat esse ordinis quoad substantiam naturalis, affirmet nihilominus, ad eos necessariam esse aliquam gratiam per Christum, quam, ut supra vidimus, requirit ad omnem actum moralem. Idem tenere videtur Coninck d. 14. de fide, dub. 6.

IV.

Secunda sententia negat ullum actum naturalem per se conferre ad salutem.

Secunda sententia docet nullum unquam actum ordinis naturalis conducere per modum meriti ad vitam æternam, nec ita, ut positivè det initium salutis: ita Suarez lib. 2. de prædestinatione, cap. 7. & 19. & hic, lib. 1. cap. 31. & 33. Molina & alii ex recentioribus.

V.

Sermo est de actibus, ad quorum productionem nihil omnino supernaturale concurrat.

Notandum, sermonem hic esse de operibus bonis, in substantiâ planè naturalibus, & ad quæ nihil supernaturale ullo modo concurrat, sive fiant per concursum generalem, sive per auxilium aliquod speciale, ordinis tamen naturalis, de his, inquam, inquirimus utrùm conferant meritorie ad fidem, gratiam, & salutem obtinendam; si enim hi actus eliciantur ex imperio aliquo supernaturali, alio modo de iis philosophandum est, ut videbimus. Si quando verò ex peculiari Dei providentiâ detur speciale aliquod auxilium ob merita Christi, ad actus aliquos bonos eliciendos, aut ad peccata in particularibus quibusdam circumstantiis vitanda, vocari illud potest gratia per Christum, non tamen propriè gratia sanctæ inspirationis, & qualem ad justificationem & meritum requirunt Concilia & Patres, sed protectionis tantum externæ, sicut est ut puer statim moriturus nascatur prope fontem, & alia hujusmodi.

VI.

Opera merè naturalia non conferunt directè ad salutem.

His positis existimo cum auctoribus secundæ sententiæ, licet opera in entitate naturalia, seu virtutis acquisita, conducere indirectè & per accidens possint ad vitam æternam, removendo scilicet prohibens, habitus nimirum & actus praves, qui verè virtutis operationem impediunt, juxta jam dicta, existimo, inquam, ea positivè ac directè, & per modum meriti, ad gratiam & salutem nunquam conferre.

VII.

Distinguntur semper Patres inter opera naturalia, & illa quæ conducunt ad consequendam salutem.

Prima pars Conclusionis probata est sect. præcedente, cum de actu naturali Fidei. Secunda verò pars probatur primò auctoritate Patrum, ubique distinguuntur inter opera bona naturalia & opera pietatis Christianæ, seu per se conducentia ad salutem, quorum testimonia adducta sunt supra: quibus addo id quod habet S. Augustinus lib. de patientiâ fit donum Dei, & respondet esse, licet non ex iis, quæ sunt propriè dona fidelium, vel filiorum cælestis illius Hierusalem, quæ est mater nostra, seu, quod eodem recidit, non esse ex iis donis, quæ conducunt ad salutem, nosque ad patriam nostram cælestem perducendos. Quam diversitatem actuum ulterius explicat S. Augustinus exemplo Abrahæ, qui duobus filiis, quorum unus ex matre liberâ na-

Duo munerum genera filius sui cælestis Abrahæ.

tus est, alter ex ancillâ, diversi generis munera largitus est; priori namque dedit hereditatem, alteri munera alia ab hereditate diversa: sic, inquit, S. Augustinus, operibus gratiæ dat Deus hereditatem, seu gloriam & salutem, aliis autem, quæ naturalia sunt, & quamvis bona, non tamen ex gratiâ simpliciter facta, non dat salutem & hereditatem, sed ad summum inferiora quædam munera, naturalia scilicet, & operibus quibus dantur proportionata. Quibus verbis clarissimè Divus Augustinus differentiam tradit inter opera naturalia & supernaturalia, illaque nullam habere ait proportionem cum salute, & præmiis supernaturalibus, sed in lineâ planè diversâ constituit.

SECTIO UNDECIMA.

Uterius ostenditur opera bona naturalia ad salutem non conferre.

Hæc veritas probatur secundò: in Scripturâ siquidem & Conciliis manifesta traditur differentia inter actus naturales & supernaturales, in ordine ad salutem & meritum præmiæ supernaturalis; hoc enim sensu dicit Apostolus 2. ad Corinthios 3. v. 5. *Non quod sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est*, quod de operibus ad salutem conducentibus intelligi debere ostensum est supra. Sic Concilium Arausicanum can. 7. ait, neminem quidquam boni per naturæ vigorem præstare, aut cogitare posse, ut expedit, seu quod ad salutem pertinet vitæ æternæ: & can. 6. damnat eos qui gratiam subjungunt humilitati, aut obedientiæ humanæ. Clariùs Concilium Tridentinum sess. 6. can. 3. hac de re ait: *Neminem sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque ejus adjutorio posse credere, sperare diligere, aut pantere (non quomodocunque) sed sicut oportet ut ei justificationis gratia conferatur: ubi illæ voces prout oportet ad salutem & similes arguunt* possibiles esse alios actus fidei, humilitatis, obedientiæ, pœnitentiæ &c. viribus naturæ elicitos, qui quantumvis boni sint & honesti, non tamen sunt tales, quales sint oportet, ut ad salutem conferant, nempe supernaturales.

Dices ideo hos actus non fieri sicut oportet, non quòd non sint altioris ordinis, sed quòd non eodem modo eliciantur, actus quippe qui sunt sicut oportet, & conducunt ad vitam æternam, sunt ex gratiâ & concursu extraordinario Dei, alii verò merè naturaliter, & per concursum generalem. Sed contra: actus enim isti sive cum gratiâ sive sine gratiâ eliciantur, sunt ejusdem valoris: si ergo sint improporionati respectu præmiæ supernaturalis, quando sunt sine gratiâ, erunt similiter improporionati quando sunt ex illâ, & consequenter non merebuntur majus præmium. Sicut equus aut gemma non essent majoris pretii, ex eo præcisè quòd à Deo extraordinario modo, ac miraculosè producerentur, nisi majorem aliquam virtutem iis aut excellentiam inderet, qualem hic supponimus in actus quoad substantiam naturales, per auxilium tamen extraordinarium elicitos, non transfundi. Imò potius plus, cæteris paribus, mereri videtur is qui per concursum tantum ordinarium hujusmodi actus elicit; cum cæteris paribus, laude ille magis dignus sit, qui in operando minis juvatur.

Dices

I. Inter opera naturalia & conferentia ad salutem divina Latera distinguunt.

Concilia etiam Tridentinum & Arausicanum alia esse dicunt opera quæ humana præmia merentur, alia quæ conducunt ad vitam æternam.

II. Uterius ostenditur actus in entitate merè naturales non conferre per se ad salutem.

Gemma, equus, & alia hujusmodi non propterea sunt majoris valoris, quòd miraculosè à Deo producerentur.